

BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

Nokta Atışı Soru Tahminleri

Taha Hoca Diyor Ki;

Ortak Odak

- İrade Bozuklukları (Hata, Hile, İkra) Ve Aşırı Yararlanma (Gabin)
- Genel İşlem Koşulları Ve Kesin Hükümsüzlük (Mutlak Butlan) Yaptırımları
- Haksız Fiil Sorumluluğu
- İfa Yeri Kuralları Ve Borçları Temerrüdünün Sonuçları
- Müteselsil Borçluluk Ve Müteselsil Alacaklılık
- Borcu Sona Erdiren Haller (Takas) Ve Alacağın Devri

BORÇLAR HUKUKU ÇIKMIŞ SORULAR ANALİZİ

Sınav türlerine göre odak noktaları, soru tipleri ve zorluk dereceleri karşılaştırması

HMGS Odak Noktaları ve Çıkmış Soru Türleri

HMGS, Borçlar Hukuku Genel Hükümler alanında kanunda yer alan mutlak süreleri, yaptırım türlerini (kesin hükümsüzlük, yazılmamış sayılma vb.) ve temel kurumların tanımlarını doğrudan ölçmeye odaklanır.

Öne Çıkan Detaylar

- Genel İşlem Koşulları:** Karşı tarafın menfaatine aykırı genel işlem koşullarının geçerli olması için düzenleyenin açıkça bilgi vermesi ve karşı tarafın kabul etmesi gerekir; aksi takdirde bu hükümler "**yazılmamış sayılır**". Ayrıca tek yanlı olarak karşı taraf aleyhine genel işlem koşullarını değiştirme yetkisi veren kayıtlar ile sözleşmenin niteliğine yabancı olan koşullar da yazılmamış sayılır. Anlaşılır olmayan hükümler düzenleyenin aleyhine yorumlanır.
- Aşırı Yararlanma (Gabin) Süreleri:** Zarar gören kişi, düşüncesizlik (hifafet) veya deneyimsizliğini öğrendiği ya da zor durumun (müzayaka) ortadan kalktığı tarihten başlayarak **1 yıl** ve her hâlde sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak **5 yıl** içinde sözleşmeyi iptal edebilir veya sözleşmeyle bağlı kalıp edimler arasındaki orantısızlığın giderilmesini isteyebilir.
- İrade Bozukluklarında İptal Süresi:** Esaslı yanılma (hata), aldatma (hile) ve korkutma (ikrah) hallerinde, durumu öğrenme veya korkunun kalkması anından itibaren **1 yıllık hak düşürücü süre** içinde sözleşme iptal edilebilir. Esaslı hataya düşen taraf sözleşmeyi iptal ederse, karşı tarafın uğradığı menfi zararı karşılamakla yükümlüdür.
- Adam Çalıştıranın Kusursuz Sorumluluğu:** Adam çalıştıran, çalıştırdığı kişinin işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı kural olarak gidermekle yükümlüdür, ancak zararın doğmaması için gerekli objektif özeni gösterdiğini ispat ederse (kurtuluş kanıtı getirirse) sorumluluktan kurtulabilir. Zamanaşımı süresi haksız fiillerdeki gibi kural olarak **2 yıl ve 10 yıldır**.

Soru Türleri

"Hangi genel işlem koşulu yazılmamış sayılır?", "Gabin halinde hak düşürücü süre ne kadardır?", "Yanılma durumunda hangi zarar talep edilebilir?" gibi kanunun emredici temel kurallarını ve yaptırımlarını soran doğrudan bilgi sorularıdır.

ZORLUK DERESESİ: ORTA

Hakimlik Odak Noktaları ve Çıkmış Soru Türleri

Hâkimlik sınavında daha teknik ve çok taraflı ilişkiler (iç ilişki/dış ilişki ayrımları), birbirine benzeyen ancak hukuki sonuçları farklı olan kurumların kıyaslanması test edilir.

Öne Çıkan Detaylar

- Adam Çalıştıran ile Yardımcı Şahsın Fiilinden Sorumluluk Kıyası:** Adam çalıştıranın sorumluluğunda zarar gören kişi sözleşme dışı bir üçüncü kişidir ve adam çalıştıran kurtuluş kanıtı getirebilir. Ancak Yardımcı Şahsın Fiilinden Sorumlulukta (TBK m.116), alacaklı ile borçlu arasında bir sözleşme vardır, zararı ifa yardımcısı verir ve asıl borçlunun kurtuluş kanıtı getirme imkânı **YOKTUR**.
- Müteselsil Borçlulukta Savunmalar ve İç İlişki:** Alacaklı, borcun tamamını veya bir kısmını dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir. Borçlulardan birinin alacaklı ile yaptığı ibra sözleşmesi, diğer borçluları da ibra edilen borçlunun iç ilişkideki borca katılma payı oranında borçtan kurtarır. Ancak müteselsil borçlulardan birinin zamanaşımından feragat etmesi diğerlerini etkilemez. Kendisine düşen paydan fazla ifada bulunan borçlu, diğerlerine rücu hakkına sahiptir ve ifa ettiği miktar oranında alacaklının haklarına halef olur.
- Takas ve İbra Farkı:** İbra (aklama), borcu sona erdiren ve borçlunun da rızasını gerektiren bir sözleşmedir. Takas ise her iki tarafın karşılıklı, aynı cinsten ve muaccel borçlarının bulunması halinde tek taraflı irade beyanıyla (bozucu yenilik doğuran hak) kullanılan bir haktır.
- Alacağın Devri:** Alacağın devri sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır ve borçlunun rızası aranmaz. Borçluya devir bildirilmemişse, borçlu önceki alacaklıya iyiniyetle ifada bulunarak borcundan kurtulur. Borçlu, devri öğrendiği sırada devredene karşı sahip olduğu bütün def'i ve itirazları devralana karşı da ileri sürebilir.
- Ceza Koşulu:** Hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden (re'sen) indirir. Ancak borçlu tacir ise, kural olarak ceza koşulunun fahiş olduğu gerekçesiyle indirim talep edemez.

Soru Türleri

"(A)'nın borcuna (B), (C) ve (D) müteselsil kefil olmuştur, alacaklı (C)'yi ibra ederse (D)'nin sorumluluğu ne olur?" tarzında iç/dış ilişki hesaplaması yaptıran veya bir olayda hangi kusursuz sorumluluk türünün (adam çalıştıran mı, yardımcı şahıs mı) uygulanması gerektiğini analiz ettiren ileri seviye problem (pratik) sorularıdır.

ZORLUK DERESESİ: ÇOK YÜKSEK

2026 HMGS SORU TAHMİNLERİ

BORÇLAR HUKUKU (GENEL HÜKÜMLER)

1

İRİADE BOZUKLUKLARI (HATA, HİLE, İKRAH) VE AŞIRI YARARLANMA (GABİN)

HMGS Odak Noktaları: Sözleşmenin geçerliliğini etkileyen bu hallerde kanun koyucunun belirlediği mutlak süreler en favori soru tipleridir. Aşırı yararlanma (gabin) durumunda zarar görenin sözleşmeyi iptal edebilmesi veya edimler arası oransızlığın giderilmesini isteyebilmesi için öngörülen sürenin; düşüncesizlik veya deneyimsizliği öğrendiği ya da zor durumun ortadan kalktığı andan itibaren **1 yıl** ve her hâlükârda sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak **5 yıl** olduğu 2024 ve 2025 sınavlarında doğrudan test edilmiştir. Yanılma, aldatma veya korkutma durumlarında da iptal hakkının, öğrenme veya korkunun kalkması anından itibaren **1 yıllık hak düşürücü süre** içinde kullanılması gerektiği net olarak bilinmelidir.

Soru Türleri: "Aşırı yararlanmada hak düşürücü süre ne zamandan itibaren işlemeye başlar?" veya "Aldatma sonucunda bağlayıcılığın ortadan kalkması için süre ne kadardır?" şeklinde doğrudan süreyi ve başlangıç anını sorgulayan net bilgi soruları gelirdir.

2

GENEL İŞLEM KOŞULLARI VE KESİN HÜKÜMSÜZLÜK (MUTLAK BUTLAN) YAPTIRIMLARI

HMGS Odak Noktaları: Tek taraflı hazırlanan ve karşı tarafa sunulan "genel işlem koşulları", HMGS'nin temel konularındandır. Karşı tarafın menfaatine aykırı genel işlem koşullarının geçerli olması için düzenleyenin açıkça bilgi vermesi ve karşı tarafın kabul etmesi şarttır; aksi takdirde bu hükümler "**yazılmamış sayılır**". Ayrıca açık ve anlaşılır olmayan hükümlerin "**düzenleyenin aleyhine**" yorumlanacağı kuralı önemlidir. Sözleşmelerin emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı olması veya konusunun imkânsız olması durumunda bağlanacak yasal yaptırımın "**kesin hükümsüzlük (mutlak butlan)**" olduğu bilgisi de banko sorulardandır.

Soru Türleri: Kanundaki yaptırım türlerini (yokluk, mutlak butlan, iptal edilebilirlik, yazılmamış sayılma) eşleştiren veya şikârlar arasından tespit ettiren kavramsal sorulardır.

3

HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU (ÖZELLİKLE ADAM ÇALIŞTIRANIN KUSURSUZ SORUMLULUĞU)

HMGS Odak Noktaları: Haksız fiillerden doğan borçlarda özellikle "Kusursuz Sorumluluk" halleri yoğun şekilde test edilmektedir. "Adam çalıştırmanın kusursuz sorumluluğu" kapsamında, çalıştırmanın zararının doğmaması için gerekli objektif özeni gösterdiğini ispat etmesi halinde (kurtuluş kanıtı getirerek) sorumluluktan kurtulabileceği hususu çok ayırt edicidir. Haksız fiil sorumluluğundan doğan tazminat davalarında davalının zarar görene yapacağı "**geçici ödemeler**", mahkemenin res'en (kendiliğinden) değil ancak talep üzerine hükmedebileceği bir alandır.

Soru Türleri: Yardımcı şahsın fiili ile adam çalıştırmanın sorumluluğunu kıyaslatan veya somut bir haksız fiil kurgusunda "kim, hangi sorumluluk türüne göre, kurtuluş kanıtı getirip getiremeyeceği" üzerinden yorum yaptırın sorulardır.

4

İFA YERİ KURALLARI VE BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN SONUÇLARI

HMGS Odak Noktaları: Borcun nerede ifa edileceği kanunun emredici olmayan ama doğrudan test edilen yedek kurallarındandır. **Para borçlarının** kural olarak ödeme zamanında alacaklının yerleşim yerinde (götürülecek borç), **parça borçlarının** sözleşme anında malın bulunduğu yerde (alınacak borç), **diğer tüm cins borçlarının** ise borcun doğumu sırasında borçlunun yerleşim yerinde ifa edileceği mutlaka ezberlenmelidir. Borçlu temerrüdünde, temerrüdün kusura bağlı tek önemli sonucunun alacaklının "**aşkın zarar (munzam zarar)**" talep edebilmesi olduğu kuralı geçmiş sınavlarda doğrudan sorulmuştur.

Soru Türleri: Borcun ifa yerine veya borçlunun temerrüde düşmesindeki "kusur" şartının sonuçlarına odaklanan (aşkın zarar isteyebilmesi gibi) bilgi tespit sorularındır.

5

MÜTESELSİL BORÇLULUK VE MÜTESELSİL ALACAKLILIK

HMGS Odak Noktaları: Birden çok kişinin aynı borçtan müteselsil sorumlu olduğu durumda; alacaklının dilediği borçluya başvurabileceği, borcu ödeyenin kendi payından fazla ödemediği oranda diğer borçlulara rücu hakkı kazanacağı ve alacaklının haklarına halef olacağı temeldir. Müteselsil alacaklılıkta ise borçlunun, alacaklılardan birinin icraya veya mahkemeye başvurmuş olduğu kendisine bildirilmedikçe dilediği alacaklıya ifada bulunarak borcundan kurtulabileceği kuralı doğrudan **2025 sınavında sorulmuştur**.

Soru Türleri: İç ve dış ilişki kurallarını veya bir borçluya karşı kesilen zamanaşımının diğer borçluları nasıl etkileyeceğini ("bölünemeyen borçlulardan birine karşı kesilince diğerlerine de kesilir" kuralı gibi) çoklu öncüllerle (I, II, III) analiz ettiren sorulardır.

6

BORCU SONA ERDİREN HALLER (TAKAS) VE ALACAĞIN DEVRİ

HMGS Odak Noktaları: Borcu sona erdiren hallerden Takas, karşılıklı, aynı cinsten ve muaccel borçların tek taraflı irade beyanıyla (bozucu yenilik doğuran hak) sona erdirilmesidir. Ancak manevi tazminat alacakları, nafaka veya işçi ücreti gibi kalemlerin tek taraflı değil ancak alacaklının rızasıyla takas edilebileceği kuralı çok sık sorulur. Alacağın Devri kurumunda ise, devir işleminin geçerliliğinin yazılı şekilde yapılmasına bağlı olduğu, borçlunun rızasının kesinlikle aranmadığı ve kendisine devir bildirilmemiş borçlunun, önceki alacaklıya iyi niyetle ifada bulunarak borcundan tamamen kurtulacağı değişmez sınav kurallarındır.

Soru Türleri: "Hangisi rıza dışı takas edilemez?" formatında listeleme veya alacağın birkaç kişiye devredilmesi (örneğin A'nın borcunu önce B'ye sonra C'ye devretmesi) gibi kurgular üzerinden borçlunun kime yapacağı iyi niyetli ödemeyle kurtulacağını hesaplatan kısa olay sorularındır.

☑ Bu 6 konu, her iki sınavda da en yüksek soru yoğunluğuna sahip başlıklardır. Özellikle yeter sayı silsileleri ve süreler ezber gerektiren kritik detaylardır — mutlaka tekrar ediniz. Sınavda şimdiden başarılar dileriz.